

Notat

Til Borgerrepræsentationen

Status på Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi

Resumé

Borgerrepræsentationen orienteres af styregruppen for biodiversitet om status og fremdrift på iværksatte initiativer fra Handleplan for Biodiversitet 2022-2025, der blev vedtaget sammen med Københavns biodiversitetsstrategi (BR 23. marts 2023). Herudover orienteres om styregruppens anbefalinger til, hvilke fremadrettede initiativer, der skal prioriteres i handleplanen for bedst at understøtte realiseringen af strategien. Dette er den første årlige statusorientering på arbejdet med strategien. Medlemmer af Borgerrepræsentationen kan på baggrund heraf bestille budgetnotater til finansiering af konkrete initiativer til kommende forhandling om Budget 2025.

Sagsfremstilling

Den 23. marts 2023 vedtog Borgerrepræsentationen 'Biodiversitet i København - Strategi 2022-2050' samt en handleplan for 2022-2025, som indeholder 38 initiativer, der hver skal bidrage til at realisere den langsigtede strategi. Der udarbejdes fireårige handleplaner med forslag til konkrete initiativer, der kan iværksættes for at realisere strategiens samlede mål. Når handleplanen for 2022-2025 udløber, vil den derfor blive afløst af en ny handleplan, som forelægges til politisk behandling.

Status på initiativerne i Handleplanen 2022-2025

Af de 38 initiativer i den nuværende handleplan er 14 initiativer helt eller delvist finansieret via Budget 2023, Budget 2024 eller finansieret via forvaltningernes eksisterende budgetrammer. Initiativer inden for biodiversitetsstrategiens tema 1 og 2 er delvis finansieret, mens finansiering af strategiens tema 3 og 4 grundlæggende udestår.

Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.

- 6 af 12 initiativer er helt- eller delvist finansieret.

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen.

- 7 af 14 initiativer er helt- eller delvist finansieret.

Tema 3: At understøtte viden om natur og biodiversitet.

- 1 af 5 initiativer er delvist finansieret.

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber.

17-05-2024

Sagsnummer i F2
2024 - 6495

Dokumentnummer i F2
132344

Sagsnummer i eDoc
2024-0114028

Parker, Kirkegårde og Renhold
Njalsgade 17
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

- 0 af 7 initiativer er finansieret.

For så vidt angår fremdrift er størstedelen af initiativerne netop opstartet i forlængelse af udmøntningen af Budget 24, og derfor i den helt tidlige fase. Dog peger styregruppen i sine anbefalinger til fremtidige indsatser på, at der særskilt mangler midler til at fremme handleplanens initiativ 3.1 ' Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen', da der med dette initiativ kan løftes indsatser som efterspørges både af kommunens forvaltninger og af byens aktører i form af lokaludvalg og grønne foreninger m.v.

Styregruppens anbefalinger

I 2024 anbefaler styregruppen, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes i Budget 2025 på tværs af strategiens fire temaer, men med vægt på initiativer under Tema 3 og 4:

Den væsentligste begrundelse for styregruppens anbefaling til prioritering er at sikre fremdriften i arbejdet og opfyldelse af biodiversitetsstrategiens ambition om en bred indsats, der dækker alle forvaltningsområder.

Styregruppen ønsker særligt at fremhæve yderligere finansiering af initiativ 3.1 vedr. *ansættelse af biodiversitetskoordinatorer*, der kan sikre faglig sparring på tværs af forvaltninger, fremme frivillige initiativer i byen og indgå i løbende dialog med byens aktører såsom lokaludvalg og miljøpunkter.

Den samlede anbefaling til prioritering af initiativer er følgende:

Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.

- Initiativ 1.4 Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer.
- Initiativ 1.8 Bevarelse og beskyttelse af Københavns eksisterende biodiversitet og naturværdier.

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen.

- Initiativ 2.3 Inspirationskurser om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter.
- Initiativ 2.12 Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl. (styrkelse af de etablerede partnerskaber fremadrettet)

Tema 3: At understøtte viden om natur og biodiversitet.

- Initiativ 3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.
- Initiativ 3.2 Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings- og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur.
- Initiativ 3.3 Sikre kompetenceudvikling og uddannelse af pædagoger, lærere og anden personel i biodiversitet.

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber.

- Initiativ 4.1 Bydækkende kulturarrangementer med fokus på biodiversitet.
- Initiativ 4.7 Frivillige naturplejefællesskaber.

Økonomien til de enkelte initiativer og temaer skal kvalificeres i forbindelse med udarbejdelse af konkrete budgetnotater

Status på initiativer såvel som styregruppens anbefalingerne er uddybet i bilag 1.

Politisk handlerum

- Et eller flere udvalgsmedlemmer kan hæve sagen til en beslutningssag, så den behandles på et kommende møde i Teknik- og Miljøudvalget eller i Borgerrepræsentationen.
- Teknik- og Miljøudvalget kan henvise finansiering af styregruppens anbefalinger til forhandlingerne om Budget 2025.
- Ønskes der andre tiltag vedr. biodiversitet, som ikke fremgår af styregruppens anbefalinger, kan finansiering henvises til kommende forhandlinger.

Videre proces

Når Teknik- og Miljøudvalget er orienteret, vil orienteringen blive forelagt Økonomiudvalget den 11. juni 2024 og Borgerrepræsentationen den 20. juni 2024. Gennemførelse af initiativer i Handleplan for Biodiversitet afhænger af finansiering ved forhandlingerne om Budget 2025.

Rikke Skovbølling Brandt
Vicedirektør

12. april 2024

Styregruppen for implementering af Københavns Kommunes
biodiversitetsstrategi 2022-2050

Bilag 1

Statusredøgørelse vedr. biodiversitet 2024

**Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi
2022-2050**

“Biodiversitet er et udtryk for variation i den levende natur, dvs. helheden af gener, arter og økosystemer. Jo flere gener, arter og økosystemer, der er til stede, jo højere biodiversitet.

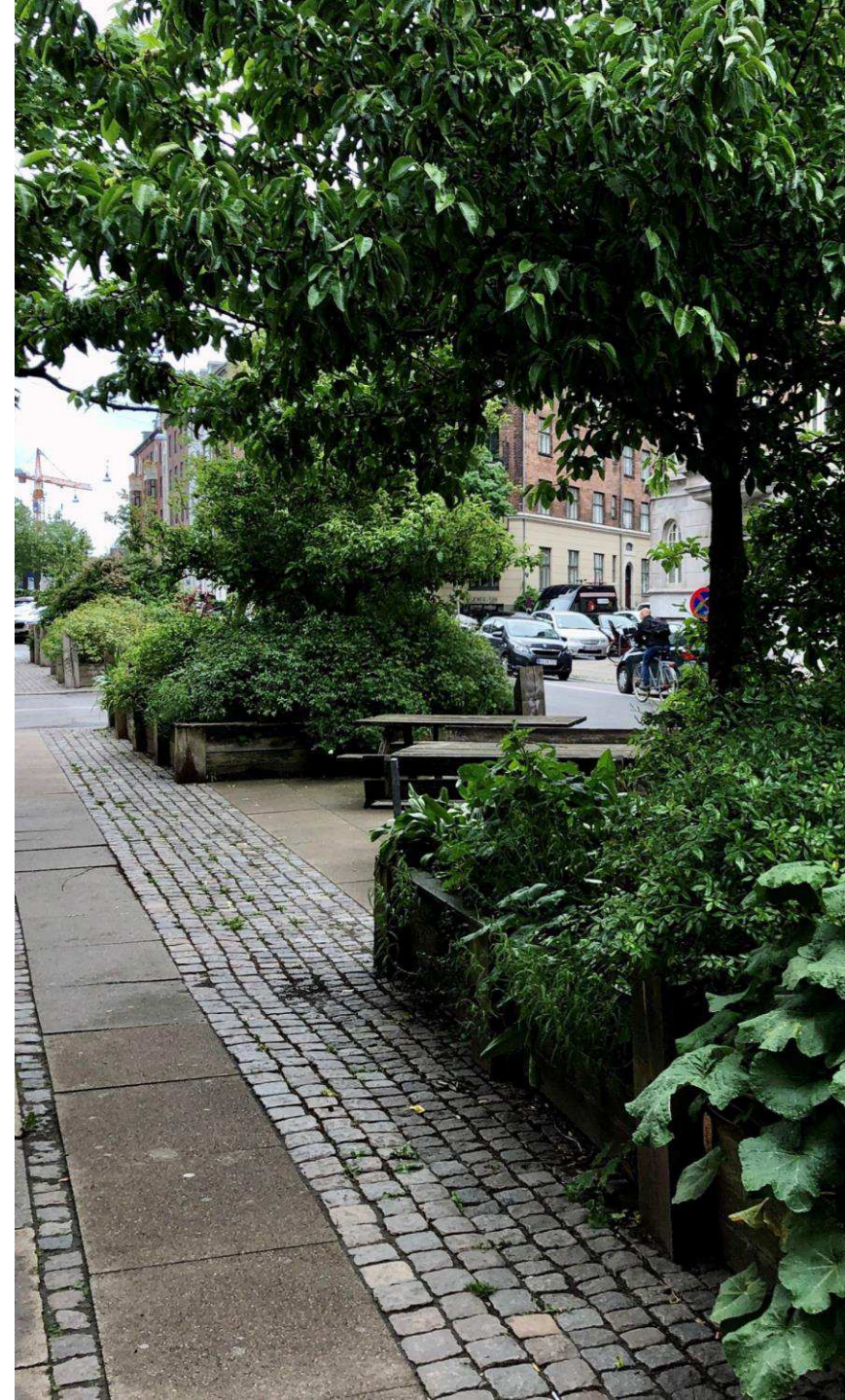
...

Vigtige forudsætninger for at fremme biodiversiteten er at sikre plads, at beskytte og skabe levesteder for dyr og planter, at bevare natur med lang kontinuitet og fremme hjemmehørende arter”.

- Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi 2022-2050

Indhold

- Kort om baggrund
- Opsummering
- anbefalinger fra styregruppen
- Status på Budget 2024, TM04a: En samlet grundpakke for Københavns Kommune
- Oversigt over finansierede og ufinansierede initiativer fra handleplan 2022-2025
- Bilag 1: Måltal om biodiversitet i Københavns Kommune
- Bilag 2: Udvalgte cases, der illustrerer arbejdet med biodiversitet i Københavns Kommune

Kort om baggrund

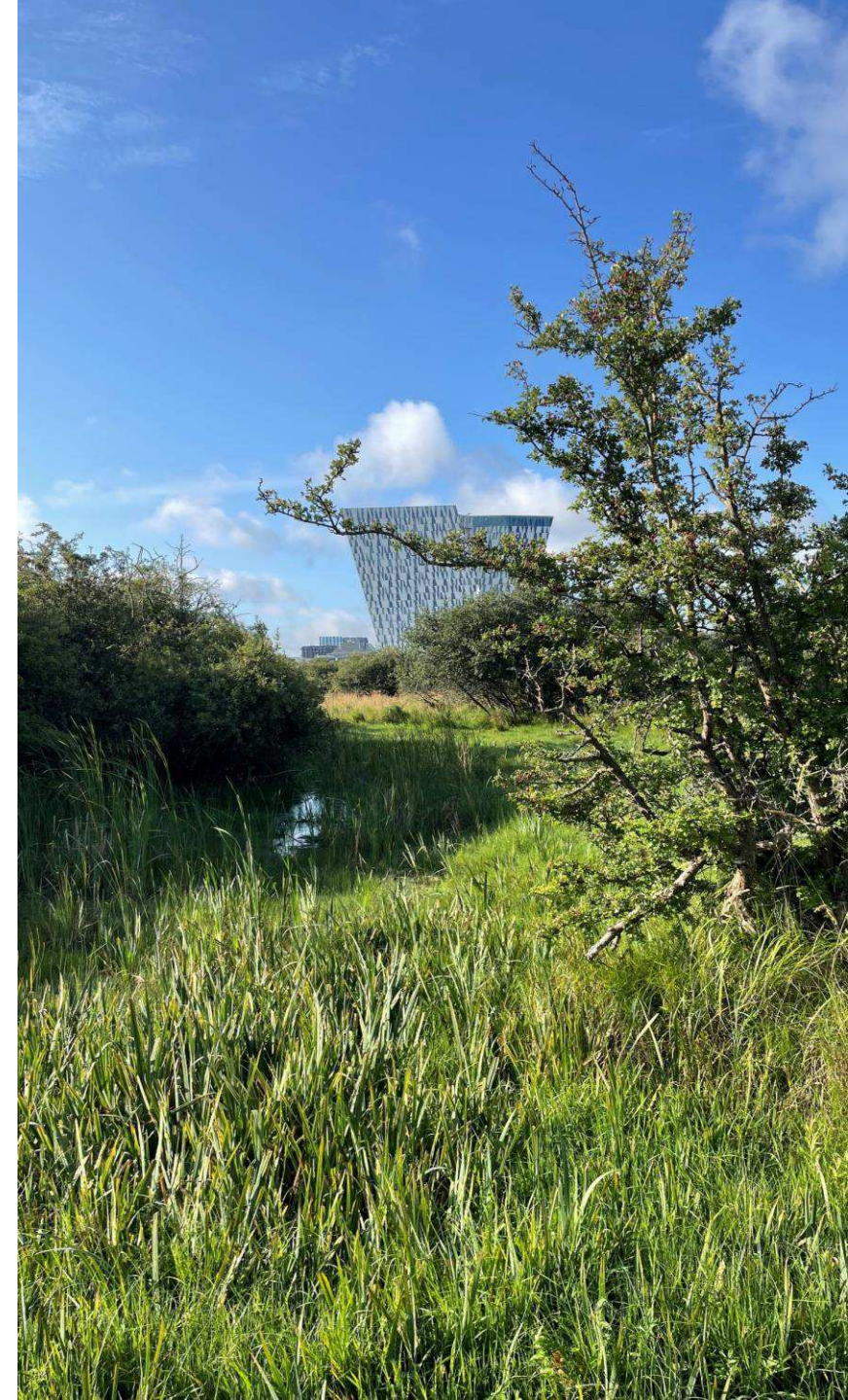
Baggrund

I forlængelse af Borgerrepræsentationens vedtagelse af Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi blev der formuleret en handleplan for årene 2022-2025 med initiativer, som skal fremme biodiversiteten i København. Disse initiativer er kommunens forvaltninger nu i færd med at implementere.

Arbejdet med implementering af strategien er stadig i sin tidlige fase, og statusredegørelsen for juni 2024 giver således et overblik - på de store linjer - over hvilke initiativer, der er igangsat, mens resultaterne af de igangsatte initiativer vil fremgå i de kommende års statusredegørelser.

En vigtig indsats er at skabe overblik over - og koordinere - forvaltningernes løbende indsatser. Hver forvaltning har derfor udpeget tovholdere med ansvar for implementering af biodiversitetsstrategien og tovholdergruppen koordinerer og erfaringsudveksler løbende.

Tovholderne varetager opgaven sideløbende med andre opgaver, og styregruppen vurderer, at der er behov for yderligere ressourcer til at sikre fremdriften, herunder faglig sparring på tværs af forvaltninger og inddragelse af byens aktører.

Opsummering

Fremdrift

I Handleplan 2022-2025 for Biodiversitet i København er der formuleret 38 initiativer, hvoraf 14 initiativer er helt- eller delvist finansieret. Indsatserne koncentrerer sig omkring de to første temaer i strategien:

- Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.
- Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen.

For de øvrige to temaers vedkommende er der kun opnået delvis finansiering af et enkelt af initiativerne under Tema 3:

- Tema 3: At understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet.

Her er der afsat ressourcer til at sikre koordinering og faglig sparring omkring fremdriften af implementeringen af strategien (indsats 3.1), mens der ikke er opnået finansiering til nogen af initiativerne under Tema 4:

- Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet.

Hvis fremdriften i arbejdet samt biodiversitetsstrategiens ambition om, at "Indsatsen skal være bred og dække alle forvaltningsområder..." skal sikres, er der behov for finansiering til initiativer under Tema 3 og 4 - herunder især yderligere finansiering af initiativ 3.1 vedr. ansættelse af biodiversitetskoordinatorer, der kan sikre faglig sparring på tværs af forvaltninger, fremme frivillige initiativer i byen og indgå i løbende dialog med byens aktører såsom lokaludvalg og miljøpunkter.

Opsummering: Anbefalinger på tværs af de fire temaer

Styregruppen anbefaler, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes med budget 2025 på tværs af de 4 temaer:

Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.

- Initiativ 1.4 Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer.
- Initiativ 1.8 Bevarelse og beskyttelse af Københavns eksisterende biodiversitet og naturværdier.

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen.

- Initiativ 2.3 Inspirationskurser om biodiversitet i bygge-og anlægsprojekter.
- Initiativ 2.12 Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl.

Tema 3: At understøtte viden om natur og biodiversitet.

- Initiativ 3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.
- Initiativ 3.2 Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings- og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur.
- Initiativ 3.3 Sikre kompetenceudvikling og uddannelse af pædagoger, lærere og anden personel i biodiversitet.

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber.

- Initiativ 4.1 Bydækkende kulturarrangementer med fokus på biodiversitet.
- Initiativ 4.7 Frivillige naturplejefællesskaber.

Et stykke med Vildt...
Kære naboer,
Her får græs og blomsterplanter lov til at vokse vildt.
Græsset bliver kun slået, revet sammen
og fjernet en til to gange om året.
Vi ønsker at skabe plads til et vildt af forskellige
blomsterplanter til gavn for sommerfugle og bier.
Vi håber at I vil respektere dette lille grønne område.
Med vilde venlige hilsener AB Ørholm

Opsummering: Status på Budget 24

Der er indeholdt fire initiativer i Budget 24's TM040a: Biodiversitet – En samlet grundpakke for Københavns Kommune.

Initiativ 1: Monitoreringsprogram samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet (inkl. ansættelse af biodiversitetskoordinator).

- Monitoreringsprogrammet forventes udbudt i 2. kvartal 2024.
- Der er ansat en biodiversitetskoordinator pr. 15. november 2023.

Initiativ 2: Tværkommunal pulje til at fremme biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter.

- Der er ved at blive udarbejdet administrationsgrundlag, som forventes færdigt i 3. kvartal 2024. Herefter iværksættes en informationsindsats til kommunens forvaltninger om ansøgningsproces m.v.

Initiativ 3. Pulje til borgerdrevne indsatser for mere biodiversitet i København.

- Fortsættelse af eksisterende pulje. Første ansøgningsrunde i 2024 er gennemført. Der er givet tilsagn om støtte for 3,7 mio. kr. til i alt 73 projekter.

Initiativ 4. Screening af biodiversitet og udpegning af potentialeområder i Københavns Kommune.

- Der indhentes tre tilbud på at udføre screeningen i starten af 2. kvartal 2024.

Opsummering: Overblik over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2025

Der er formuleret 38 initiativer i handleplan 2023-2025 med henblik på at implementere Københavns biodiversitetsstrategi. 14 ud af 38 initiativer er finansieret helt eller delvist:

Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet.

- 6 af 12 initiativer er helt- eller delvist finansieret.

Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen.

- 7 af 14 initiativer er helt- eller delvist finansieret.

Tema 3: At understøtte viden om natur og biodiversitet.

- 1 af 5 initiativer er delvist finansieret.

Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber.

- 0 af 7 initiativer er finansieret.

2 initiativer er finansieret via Budget 2023.

6 initiativer finansieres via Budget 2024.

6 initiativer finansieres via forvaltningernes basisbevillinger.

24 initiativer er ikke finansieret.

Opsummering: Bilag 1 & 2

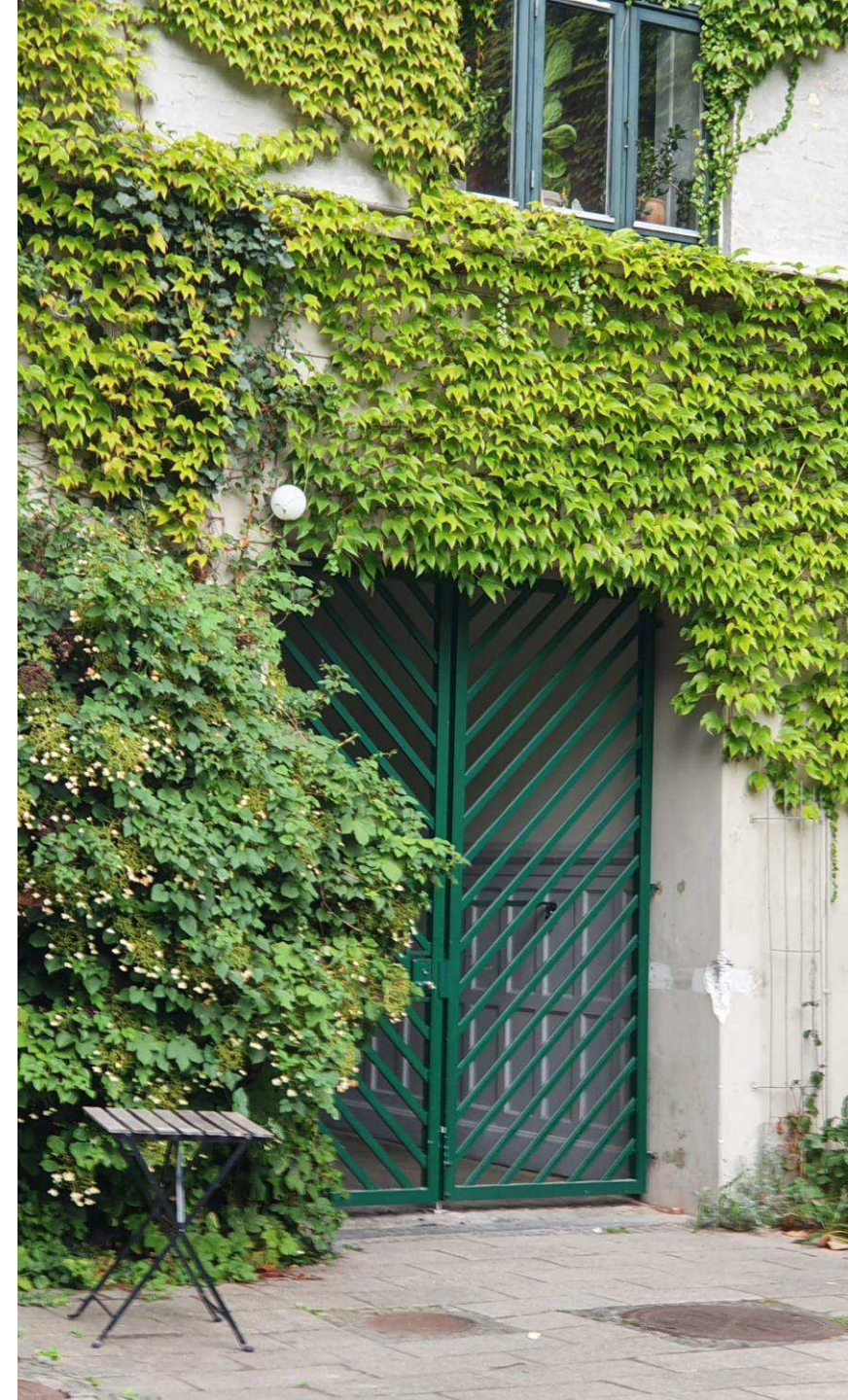
Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi 2022-2050 indeholder 18 målsætninger for biodiversitet i København. Af de 18 målsætninger er tre målfaste:

- Det samlede areal med ferskvandsområder er øget med omk. 10%.
- Mindst 30% af Københavns areal skal være udlagt som offentligt tilgængelige grønne områder.
- 10% af Københavns areal er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3.

Bilag 1 opgør de eksisterende data for de tre målfaste målsætninger med henblik på at kunne følge udviklingen over tid:

- Der er 367 ha søer og vådområder og ca. 70 km. fritlagte vandløb i Københavns Kommune.
- 29% af Københavns Kommunes samlede areal er offentligt tilgængelige grønne områder.
- Der er 8,6% §3-beskyttet natur i Københavns Kommune.

Bilag 2 indeholder case-beskrivelser af, hvordan der arbejdes med biodiversitet i Københavns Kommunes syv forvaltninger.

Anbefalinger fra styregruppen

Anbefalinger - Tema 1: At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet

I Handleplan 2022 - 2025 for Biodiversitet i København er der inden for Tema 1: 'At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet' skaffet hel- eller delvis finansiering til 6 af de i alt 12 initiativer, som er formuleret.

Styregruppen anbefaler, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes med budget 2025:

Initiativ 1.4 Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer

- Driften af grønne områder skal omlægges, hvis vi skal sikre bedre vilkår for biodiversitet i København. Derfor anbefales fortsat fokus på uddannelse af grønt driftspersonale på tværs af kommunens forvaltninger samt opdatering af driftsplaner/kvalitetsstandarder på tværs af forvaltninger med henblik på biodiversitetsfremmende drift.

Initiativ 1.8 Bevarelse og beskyttelse af Københavns eksisterende biodiversitet og naturværdier

- Fortsat fokus på at bevare biodiversiteten i de store sammenhængende grønne områder og gamle parker, da disse områder udgør grundlaget for biodiversiteten i København.
- Midler til tværgående træpleje med henblik på at bevare biodiversitet. Byens gamle træer er en ressource og med de eksisterende snitflader omkring arealpleje er det fagforvaltningernes opgave at vurdere træers sundhedstilstand. Teknik- og Miljøforvaltningen kan bestilles til at udføre eventuelle fældninger, såfremt fagforvaltningen finder det nødvendigt. Styregruppen anbefaler at opgaven samles, så det er én enhed, der vurderer sundhedstilstand, udarbejder plejeplaner, bestiller sikkerhedsbeskæringer m.v. på alle forvaltningers arealer for at forlænge levetiden på byens træer.

Et stykke med Vildt...

Kære naboer,
Her får græs og blomsterplanter lov til at vokse vildt.
Græsset bliver kun slået, revet sammen
og fjernet en til to gange om året.
Vi ønsker at skabe plads til et væld af forskellige
blomsterplanter til gavn for sommerfugle og bier.
Vi håber at I vil respektere dette lille grønne område.
Med vilde venlige hilsener AB Ørholm

Anbefalinger - Tema 2: At skabe ny biodiversitet i byen

I Handleplan 2022 - 2025 for Biodiversitet i København er der inden for Tema 2: 'At skabe ny biodiversitet i byen' skaffet hel eller delvis finansiering til 7 af de i alt 14 initiativer, som er formuleret.

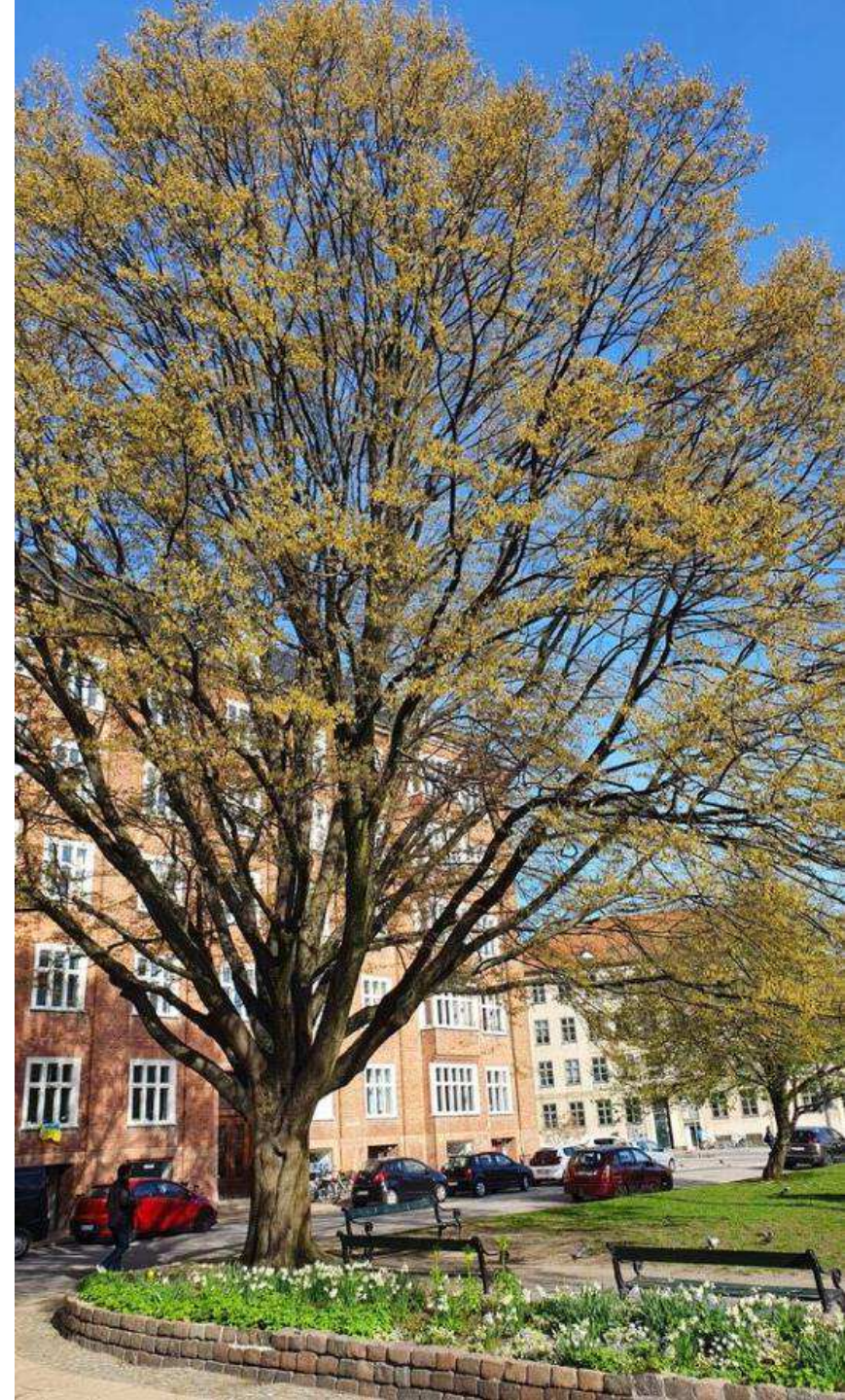
Styregruppen anbefaler, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes med budget 2025:

Initiativ 2.3 Inspirationskurser om biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter.

- Den store bygge- og anlægsaktivitet i København er – på nuværende tidspunkt – en af de væsentlige hindringer for at biodiversiteten kan få bedre vilkår. Der er derfor behov for at opbygge og udveksle erfaringer, som bedre indtænker biodiversitet i bygge- og anlægsprojekter. Det vil være oplagt, at erfaringer udveksles på tværs af offentlige og private aktører i denne forbindelse.

Initiativ 2.12 Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl.

- Styrkelse af indgået partnerskab med byens store grundejere. Partnerskabet indgås maj 2024 og grundejerne ønsker at realisere konkrete resultater fx via fælles trædesten for biodiversitet på tværs af matrikelskel.

Anbefalinger - Tema 3: At understøtte viden om natur og biodiversitet

I Handleplan 2022 - 2025 for Biodiversitet i København er der inden for Tema 3: 'At understøtte viden om natur og biodiversitet' skaffet delvis finansiering til 1 af de i alt 5 initiativer, som er formuleret.

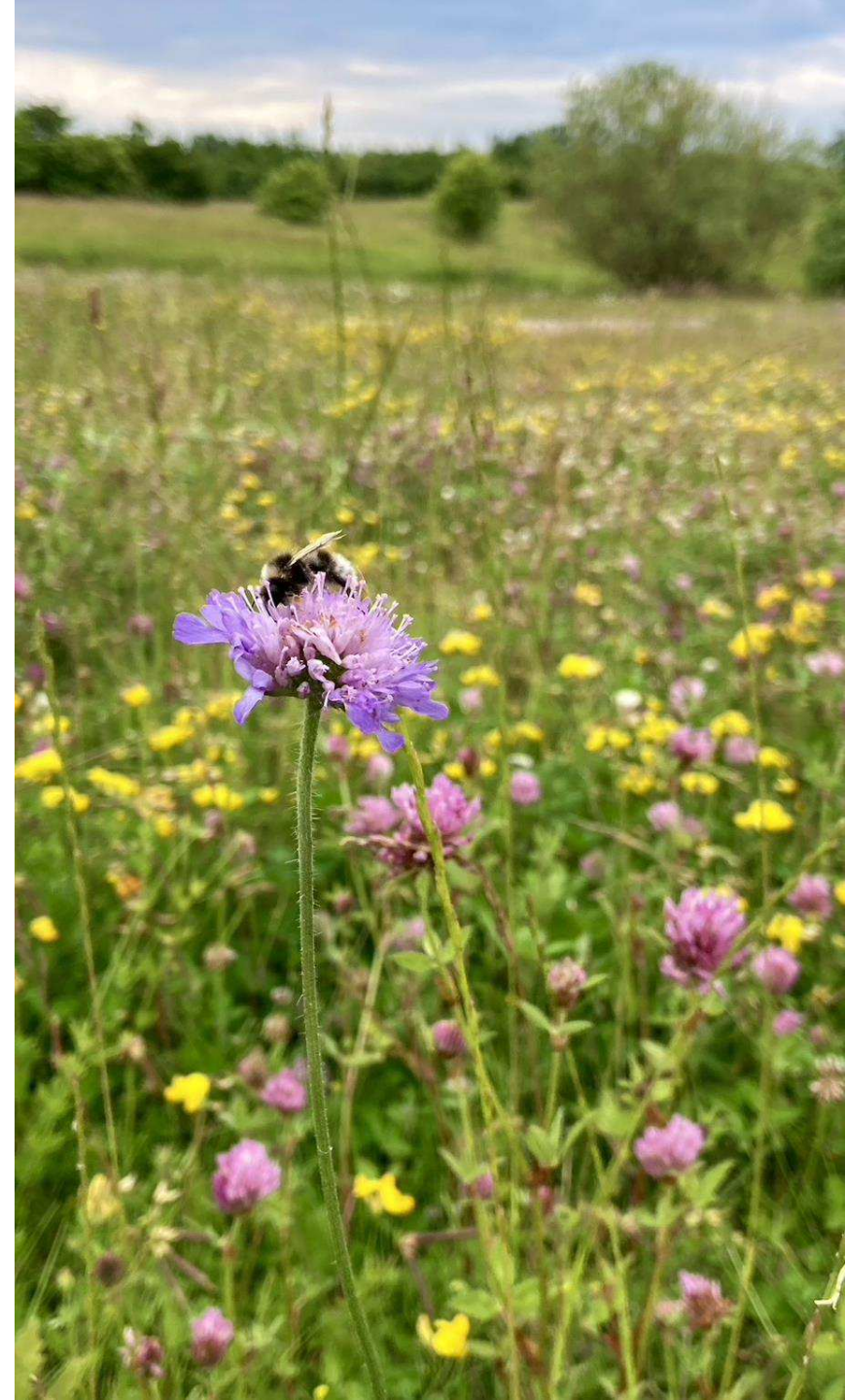
Styregruppen anbefaler, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes med budget 2025:

Initiativ 3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.

- Viden og sparring efterspørges fra forvaltningerne, der ikke selv har biologfaglig viden til rådighed til bl.a. udvælgelse og projektmodning af projekter til de afsatte puljemidler. Endvidere efterspørges bistand til frivilligt initiativ fra byens grønne foreninger og øget dialog med byens aktører i form af bl.a. lokaludvalg og miljøpunkter.

Initiativ 3.2 Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings- og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur samt Initiativ 3.3 Sikre kompetenceudvikling og uddannelse af pædagoger, lærere og anden personel i biodiversitet får særligt fokus fremadrettet.

- Naturdannelsen blandt Københavns børn og borgere er en vigtig indsats, hvis biodiversitetsdagsordenen skal forankres i befolkningen. Det er derfor vigtigt, når der omlægges til mere biodiversitet, at der gives efteruddannelse til det pædagogiske personale om, hvorledes de kan benytte den 'nye' biodiversitet i deres daglige praksis med børnene, ligesom der er brug for konkrete pædagogiske tilbud til børnene, der kobler biodiversitet sammen med leg, læring og dannelse.

Anbefalinger - Tema 4: At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet

I Handleplan 2022 - 2025 for Biodiversitet i København er der inden for Tema 4: 'At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet' ikke skaffet finansiering til nogen af de i alt 7 initiativer, som er formuleret.

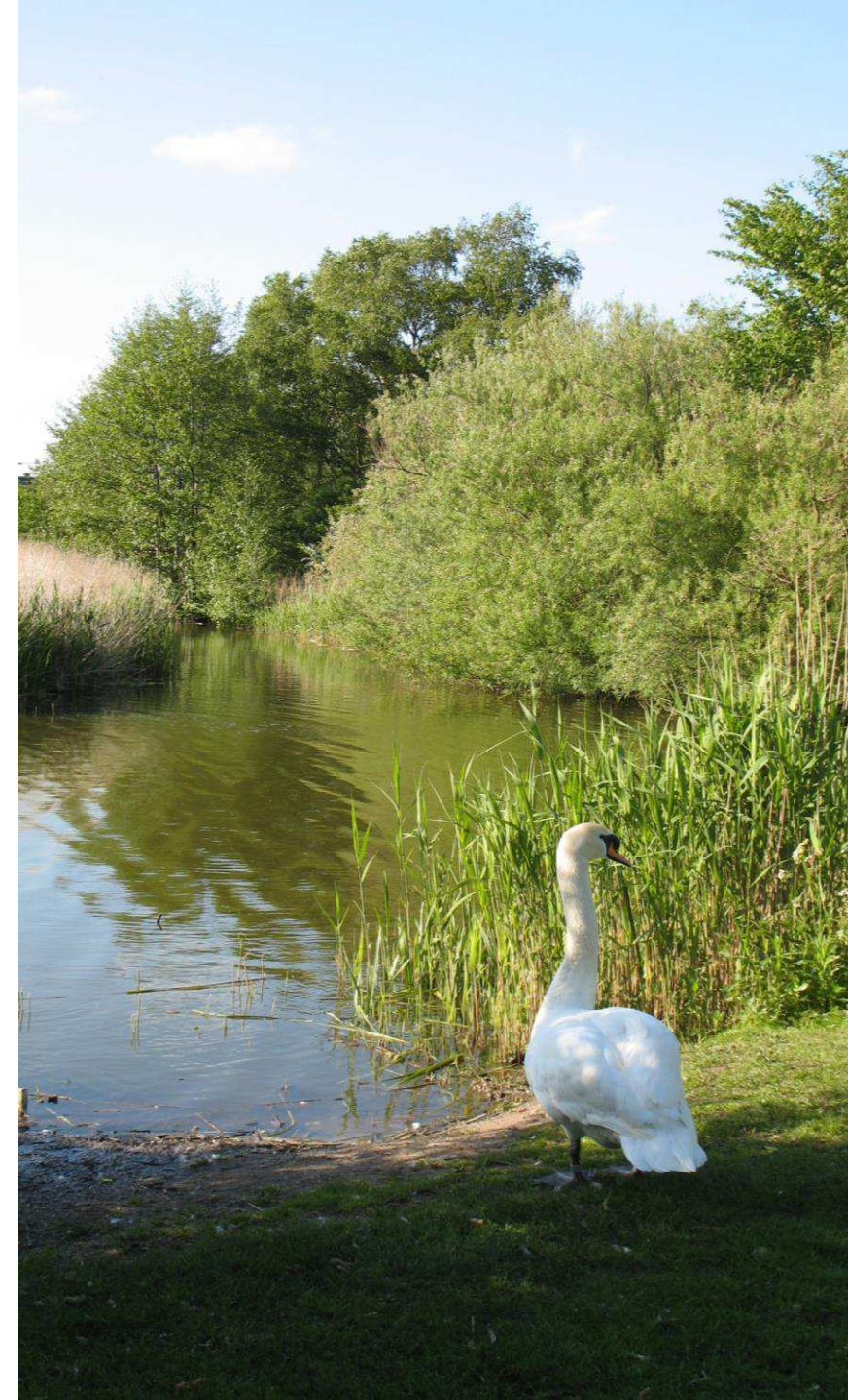
Styregruppen anbefaler, at følgende indsatser fra biodiversitetsstrategiens handleplan 2022-2025 fremmes med budget 2025:

Initiativ 4.1 Bydækkende kulturarrangementer med fokus på biodiversitet

- Hvis biodiversitetsstrategiens vision om at: '... at vende tilbagegangen af arter i København, sikre, at alle københavnere har god adgang til natur og naturoplevelser, samt sikre viden og uddannelse om biodiversitet' skal realiseres er det nødvendigt med en fortsat bred borgerinddragelse i arbejdet med biodiversitet i København. Det kan gøres via bydækkende arrangementer, som sætter fokus på emnet.

Initiativ 4.7 Frivillige naturplejefællesskaber

- Der er blandt byens grønne organisationer efterspørgsel efter konkret bistand til at realisere frivillige projekter med henblik på at fremme biodiversiteten i byen. Herunder bistand til faglig sparring, tilladelser m.v. Initiativet kan realiseres med finansiering af Initiativ 3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.

Status på Budget 2024, TM04a: Biodiversitet - En samlet grundpakke for Københavns Kommune

Fire initiativer i TM040a

- **Initiativ 1.** Monitoreringsprogram samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet (inkl. ansættelse af biodiversitetskoordinator).
- **Initiativ 2.** Tværkommunal pulje til at fremme biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter.
- **Initiativ 3.** Pulje til borgerdrevne indsatser for mere biodiversitet i København.
- **Initiativ 4.** Screening af biodiversitet og udpegning af potentialeområder i Københavns Kommune.

Initiativ 1. Monitorering samt udarbejdelse af baseline for Københavns biodiversitet

Monitoreringsprogrammet har form af en 0-punktsmåling, hvor der tælles arter på en række lokationer i byen, med opfølgende målinger med henblik på at følge udviklingen af biodiversitet i København over tid. Der gennemføres målinger for hhv. det marine område, det terrestiske område og de ferske vande.

- For det marine område blev der lavet en screening i 2021 på 86 målepunkter i havnen, hvoraf 15 lokaliteter blev udvalgt til baselineundersøgelsen, der blev udført i 2022. Alle 15 målepunkter bliver genbesøgt i den opfølgende monitorering.
- For det terrestiske område arbejdes der med et udbud af en kortlægning af ca. 40 lokaliteter. Opgaven forventes udbudt ved udgangen af 2. kvartal 2024.
- For de ferske vande er omfanget af opgaven fortsat ved at blive kortlagt. Opgaven forventes udbudt ved udgangen af 2. kvartal 2024.

Initiativet indeholdt endvidere midler til ansættelse af en enkelt biodiversitetskoordinator, som skal stå for koordinering og erfaringsudveksling på tværs af kommunens forvaltninger.

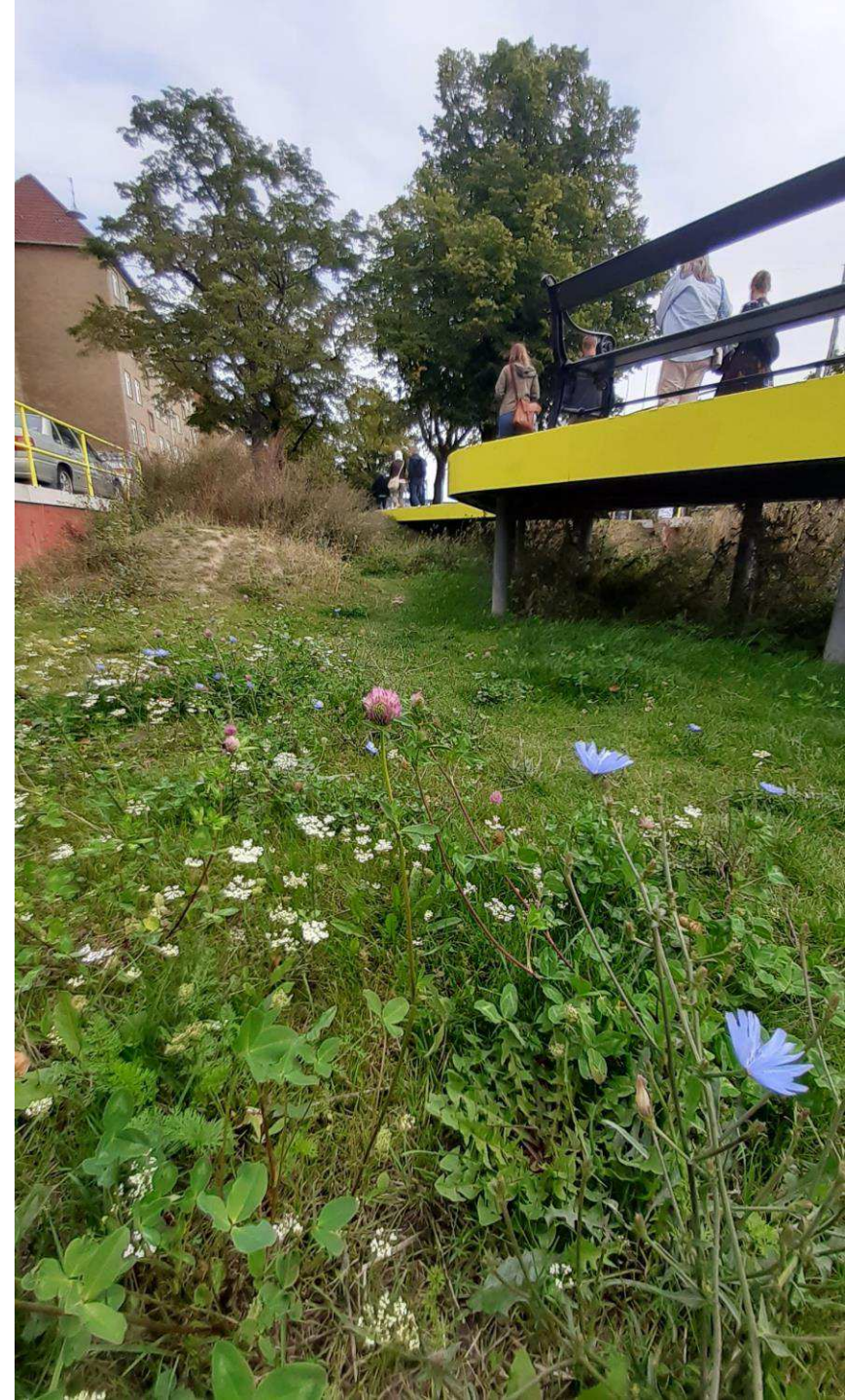
- Der er ansat en biodiversitetskoordinator pr. 15. november 2023.

Initiativ 2. Tværkommunal pulje til at fremme biodiversitet i kommunale bygge- og anlægsprojekter

Puljen er administrativt opdelt i to puljer, som er målrettet hhv. kommunale bygge- og anlægsprojekter forankret i Københavns Ejendomme og kommunale anlægsprojekter forankret i Teknik- og Miljøforvaltningen.

- Københavns Ejendomme har nedsat et bæredygtighedsteam, hvor arbejdet med puljen er forankret, og i Teknik- og Miljøforvaltningen er arbejdet forankret i den enhed, der forestår skybrudssikring m.v.
- Administrationsgrundlaget for puljerne er under udarbejdelse.
- Når administrationsgrundlaget er udfærdiget (forventeligt 3. kvartal 2024) retter Teknik- og Miljøforvaltningen og Københavns Ejendomme henvendelse til kommunens fagforvaltninger med henblik på at oplyse om kriterier, ansøgningsprocedure m.v.

Initiativ 3. Pulje til borgerdrevne indsatser for mere biodiversitet i København

Initiativet består af en videreførelse og forøgning af den eksisterende pulje til borgerdrevne biodiversitetsprojekter.

- Puljen til borgerdrevne biodiversitetsprojekter har to ansøgningsrunder om året (1. marts og 1. september) og kan søges af borgere, foreninger og lokaludvalg.
- Første ansøgningsrunde i 2024 er gennemført og puljen oplever en fremgang i antallet af ansøgere. Sammenlignet med første ansøgningsrunde i 2023 er der en fremgang i antallet af ansøgere til puljen på 45%.
- I løbet af puljens levetid er der ind til videre uddelt 4,9 mio. kr. til i alt 150 projekter.
- I 2024 er der foreløbigt givet tilsagn om støtte for yderligere 3,7 mio. kr. fordelt på 73 projekter.

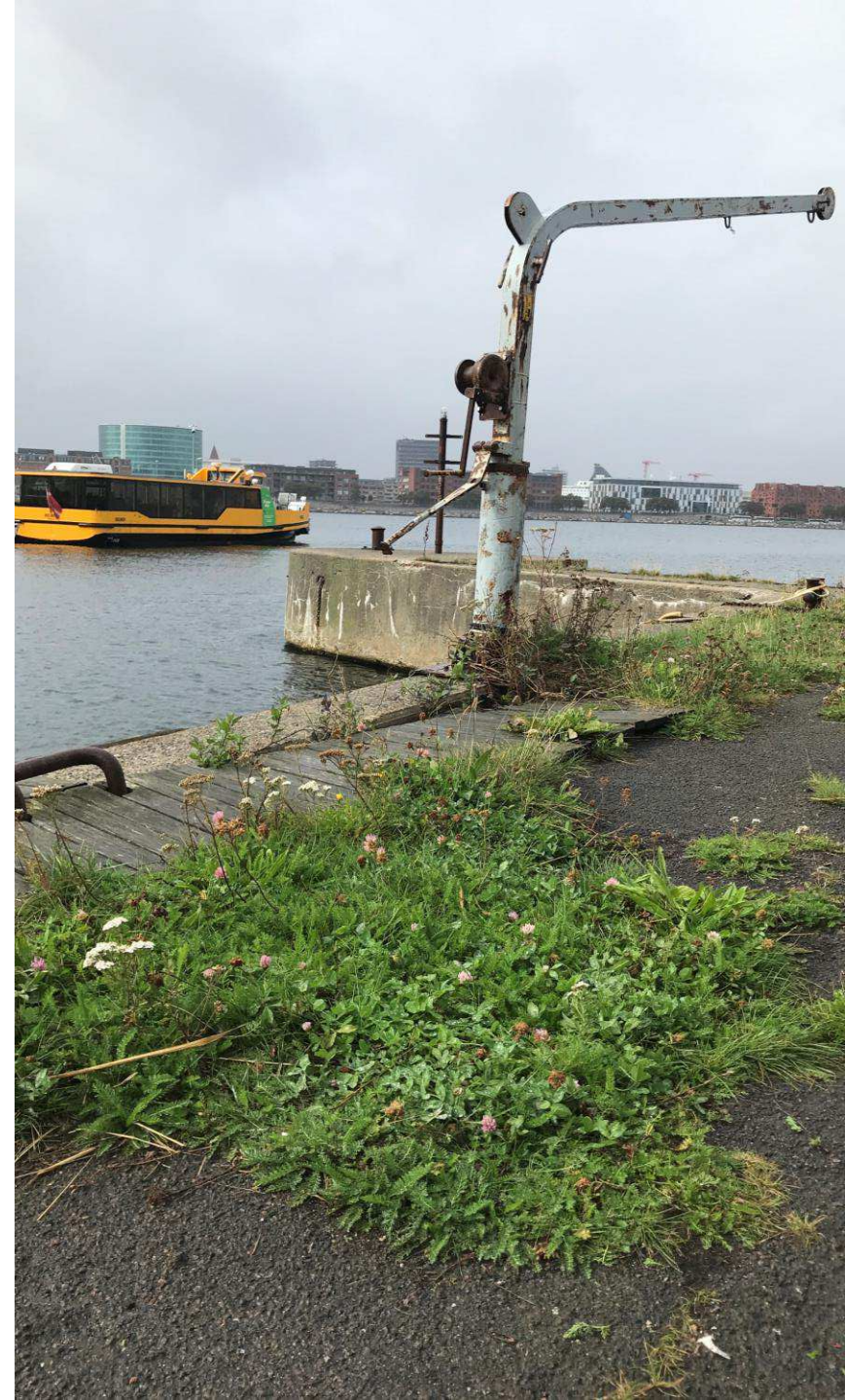

Initiativ 4. Screening af biodiversitet og udpegning af potentiale- områder i Københavns Kommune

Screeningen skal identificere potentialeområder for fremme af biodiversitet i København og komme med faglige anbefalinger til, hvordan Københavns Kommune kan fremme biodiversiteten på kommunale arealer.

Resultaterne skal danne grundlag for- og sikre, at fremtidige indsatser og investeringer i at fremme biodiversitet sker på et målrettet og fagligt grundlag.

- Københavns Kommune indhenter tre tilbud på opgaven primo 2. kvartal 2024.
- Opgaven forventes færdig ultimo marts 2025.
- Screeningens resultater afrapporteres sammen med statusredegørelsen 2025.

Overblik over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2025

Oversigt over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2050: Tema 1 - At bevare og forbedre Københavns eksisterende biodiversitet (finansierede initiativer markeret med fed)

1.1 Kortlægning af biodiversitet i kommunale grønne arealer og byudviklingsområder.

- *Initiativet er opstartet og opgaven forventes udbudt i Q2, 2024*

1.2 Monitoreringsprogram (løbende og systematisk overvågning) for Københavns biodiversitet til lands og til vands.

- *For det marine område blev der lavet en screening i 2021 på 86 målepunkter i havnen, hvoraf 15 lokaliteter blev udvalgt til baselineundersøgelsen, der blev udført i 2022. Alle 15 målepunkter bliver genbesøgt i den opfølgende monitoring.*
- *For det terrestriske område arbejdes der med et udbud af en kortlægning af ca. 40 lokaliteter. Opgaven forventes udbudt ved udgangen af Q2, 2024*
- *For de ferske vande er omfanget af opgaven fortsat ved at blive kortlagt. Opgaven forventes udbudt ved udgangen af Q2, 2024*

1.3 Kortlægning af naturområders tilstand som administreres af Teknik-og Miljøforvaltningen.

1.4 Oplæring/uddannelse af medarbejdere, som arbejder med drift og pleje af de kommunale grønne arealer

- *Der er gennemført et pilotprojekt (i TMF) hvor en gruppe medarbejdere har været på AMU-kursus i biodiversitet. Projektet har fået gode evalueringer og udrolles nu til alle medarbejdere (i TMF).*
- *Erfaringerne fra TMF tages med i de øvrige fagforvaltningers arbejde med efteruddannelse af driftspersonale. Bl.a. forventes det at KFFs og BUFs driftspersonale tilbydes tilsvarende efteruddannelse i biodiversitet i 2024.*

1.5 Styrkelse af biodiversitet via naturpleje og naturgenopretning på kommunens eksisterende arealer.

1.6 Transformere monokulturelle arealer til blomster-og urtedominerede enge og overdrev.

1.7 Genopretning og udskiftning af artsfattige og udtjente bevoksning.

1.8 Bevarelse og beskyttelse af Københavns eksisterende biodiversitet og naturværdier.

- *Delvist finansieret via indsats 1.9*

1.9 Naturplejeindsatsen øges til det dobbelte i løbet af indsatsperioden i parker og naturområder.

- *I budget 23 blev der afsat en million kr. årligt til ekstra naturpleje.*
- *Midlerne er anvendt til udførelse af anbefalinger i naturrapporter, §3 rapporter og pleje- og udviklingsplaner herunder rydning af krat på tilgroede overdrev, helårsgræsning, paddehuller og understøttelse af artsrigt græsland ved øget høslæt og assisteret frøspredning.*

1.10 Habitatplanlægning (planlægning for nye og eksisterende levesteder) for havn og kyst.

1.11 Partnerskaber om fersk vand.

1.12 Fokus på bevaring og beskyttelse af træer i administrationsgrundlag og politikker.

Oversigt over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2050: Tema 2 - At skabe ny biodiversitet i byen (finansierede initiativer markeret med fed)

2.1 Pulje til fremme af biodiversitet i kommunale bygge-og anlægsprojekter administreret af Københavns Ejendomme.

- 1. marts er der ansat en biolog til at varetage udmøntningen af puljen
- Styregruppen for biodiversitetsstrategien vil blive forelagt et projektgrundlag og proces i andet kvartal af 2024. Det forventes at starte udmøntningen af puljen i sensommeren 2024.

2.2 Pulje til biodiversitet i kommunale anlægsprojekter

- Styregruppen for biodiversitetsstrategien vil blive forelagt et projektgrundlag og proces i andet kvartal af 2024. Det forventes at starte udmøntningen af puljen i sensommeren 2024.

2.3 Inspirationskurser om biodiversitet i bygge-og anlægsprojekter

2.4 Fremme biodiversitet og plads til biodiversitet i lokalplanlægningen

- Den 19. december 2023 trådte en ændring af planloven i kraft, som giver øgede muligheder for at fastlægge bestemmelser om bynatur.
- Den 8. april 2024 orienteres TMU om ny praksis for biodiversitet i lokalplanlægningen (opfølgning på BR-drøftelse 6/11-2023)

2.5 Biodiversitetsdagsordenen indarbejdes i Kommuneplanstrategi 2023 og i Kommuneplan 2024.

- Biodiversitet er indarbejdet i forslag til kommuneplanstrategi 2023's afsnit om Grønne områder.

2.6 Biodiversitet i det kommunale byggeri (inspiration og udvikling).

2.7 Etablering af "sanser-eller terapihaver" med varierede beplantninger og vand.

2.8 Nye plejehjem med fokus på naturoplevelser

2.9 Partnerskab om havnens biodiversitet i samarbejde med bl.a. By & Havn.

- Projektets formål er etablering af testprojekter, der fremmer biodiversiteten og medvirker til at afklare, hvilke indsatser der kan etableres som erstatning for den på virkning på Natura2000-området i Kalveboderne, som etablering af en stormflodspor vil medføre.
- Der er udvalgt to typer af projekter. Dels et 3-D printet rev med henblik på at undersøge hvordan 3-D printede rev præsterer under forskellige strømforhold og dels et permanent stenrev i et lavvandsområde i den sydlige del af havnen.
- Begge projekter er forsinket, men forventes anlagt i 2024. Afrapportering på resultaterne medtages i statusredegørelsen til BR i 2025.

2.10 Testprojekter om naturbaseret stormflodssikring i syd/ Kalveboderne.

2.11 Miljø og natur integreres i principper for nyt plejehjemsbyggeri.

2.12 Indgå partnerskaber med byens store grundejere m.fl.

- Der er opnået tilslutning fra 20 af de største private grundejere i Københavns Kommune og den endelige aftaletekst er under udarbejdelse.

2.13 Idéudviklingsprojekt om at fremme biodiversitet langs havn og kyst i overgangszoner.

2.14 Biodiversitetspuljen

- Puljen til borgerdrevne biodiversitetsprojekter videreføres med henblik på at engagere borgerne i biodiversitetsdagsordenen. TMU/BR orienteres årligt om puljens uddelinger.

Oversigt over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2050: Tema 3 - At understøtte viden og uddannelse om natur og biodiversitet (finansierede initiativer markeret med fed)

3.1 Biodiversitetskoordinatorer til koordinering og udvikling af biodiversitetsindsatsen på tværs af Københavns Kommunes forvaltninger og byen.

- Der er i Budget 24 afsat midler til ansættelse af en enkelt biodiversitetskoordinator med henblik på at koordinere forvaltningernes arbejde med at implementere biodiversitetsstrategien.*

3.2 Styrke og justere eksisterende og nye undervisnings-og pædagogiske tilbud om biodiversitet og natur.

3.3 Sikre kompetenceudvikling og uddannelse af pædagoger, lærere og anden personel i biodiversitet.

3.4 Etablere mindre formidlings -og læringssteder langs havn og kyst.

3.5 Information og formidling om Københavns natur i det offentlige rum.

Oversigt over finansierede og ufinansierede initiativer i handleplan 2023-2050: Tema 4 - At skabe frivillige fællesskaber om biodiversitet (finansierede initiativer markeret med fed)

4.1 Bydækkende kulturarrangementer med fokus på biodiversitet.

4.2 Mindst fire bydele skal have en grøn oase med høj biodiversitet i tilknytning til et kulturhus, miljøpunkt eller idrætsområde mv.

4.3 Multifunktionel beplantning.

4.4 Borgerinvolverende monitorering af biodiversitet til læring og vidensdeling.

4.5 Biodiversitet til velvære, stimuli og behandling af byens gamle og/eller syge mennesker.

4.6 Tilbud til borgere i afklaring eller beskæftigelse, der har fokus på biodiversitet.

4.7 Frivillige naturplejefællesskaber.

Bilag 1: Måltal om biodiversitet i Københavns Kommune

Målfaste målsætninger i biodiversitetsstrategien

Københavns Kommunes biodiversitetsstrategi 2022-2050 indeholder i alt 18 målsætninger på tværs af strategiens fire temaer. Af de 18 målsætninger er tre målfaste mens de resterende 15 målsætninger ikke er målfaste.

De tre målfaste mål er:

- I 2050 indgår biodiversitet i blå, urbane løsninger, som kobler klimatilpasning og byudvikling. Det samlede areal med ferskvandsområder er øget med omk. 10% i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, vådarealer (periodevis våde) o. lign. I forbindelse med byudvikling og stormflodssikring af havn og kyst overvejes natur og biodiversitet som en del af løsningen i overgangene mellem land og vand.
- I år 2050 skal der være mere plads til biodiversitet i København. Mindst 30% af Københavns areal skal være udlagt som offentligt tilgængelige grønne områder (defineret som arealer, hvor der er sikret offentlig adgang med henvisning til afstandsanalyse behandlet på ØU 14.06.2022) og 10% af Københavns areal er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3.

I forbindelse med udarbejdelsen af nærværende statusredegørelse er de eksisterende data for ovenstående målsætninger blevet opgjort med henblik på at kunne følge udviklingen over tid.

Målsætning om ferskvandsområder

Målsætning: Det samlede areal med ferskvandsområder er øget med omk. 10 % i form af åbning af rørlagte åer, vandhuller, grøfter, bassiner, vådarealer (periodevis våde) o. lign

- I 2024 har Københavns Kommune opgjort data for vandløb, søer og kyststrækninger i kommunen.
- Der er i Københavns Kommune samlet ca. 367 ha søer og vådområder fordelt på 341 lokationer på tværs af kommunen.
- Der er samlet set 97 km vandløb, hvoraf ca. 15 km. er rørlagt og ca. 12 km. løber gennem eksisterende søer. Det betyder at der i kommunen er ca. 70 km. fritlagte vandløb.
- Udover søer og vandløb er den blå biodiversitet i København især defineret ved nærheden til havet og der er i København ca. 159 km. kyststrækning. Heraf udgøres ca. 102 km. af strækninger langs havnen inkl. anløbsbroer m.v.

Målsætning om adgang til grønne områder

Målsætning: Mindst 30 % af Københavns areal skal være udlagt som offentligt tilgængelige grønne områder (defineret som arealer, hvor der er sikret offentlig adgang med henvisning til afstandsanalyse behandlet på ØU 14.06.2022.).

- I 2023 er 29% af Københavns Kommunes samlede areal offentligt tilgængelige grønne områder (og strande) svarende til ca. 41 m² pr. indbygger. De offentligt tilgængelige blå områder (langs kyst og havn) er ikke medtaget i dette tal.
- Iflg. 2022's 'Analyse af afstandsmål til grønne og blå områder i København', har 90% af byens boliger adgang til et grønt og rekreativt område (på mindst 500 m²) inden for 300 m. Tæller man adgang til havne- og kystområder med opholdsmuligheder, så er behovet for adgang dækket for ca. 92,5% af boligerne.
- I og udenfor byudviklingsområderne har 66% af boligerne maksimalt 500 m. til et større grønt område (over 2 ha.). I nogle byudviklingsområder er der planlagt større grønne områder, som ikke er realiseret endnu, så andelen af boliger med adgang til et større grønt område forventes at stige over tid.

Målsætning om §3-beskyttet areal

Målsætning: 10% af Københavns areal er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

- Andelen af §3-beskyttet areal er dynamisk, da der er arealer, som vokser ind og/eller ud af beskyttelse (eks. fra lysåben natur til krat) eller arealer, som er undtaget §3-beskyttelse pga. lovgivning. Eksempelvis er dele af Amager Fælled undtaget beskyttelse grundet anlægsloven for metrobyggeriet.
- I 2024 er andelen af §3-beskyttet natur i Københavns Kommune 8,6%.
- Set i et historisk perspektiv, er andelen af §3-beskyttet natur gået frem for hvert år, der findes data for. Således var der i 2005 380 ha §3-beskyttet areal svarende til 4,1% af Københavns areal mod 800,7 ha i 2024 svarende til mere end en fordobling i perioden.

Bilag 2: Udvalgte cases, der illustrerer arbejdet med biodiversitet i Københavns Kommune

Case: Økonomiforvaltningen

Økonomiforvaltningen er i dialog med de største grundejere i Københavns Kommune med henblik på, at indgå en partnerskabsaftale "Sammen om Biodiversitet" om biodiversitet mellem Københavns Kommune og grundejerne.

Partnerskabsaftalen er formuleret i dialog med parterne og tager udgangspunkt i relevante målsætninger fra Københavns Kommuneplanstrategi 2023 samt de fire temaer i Københavns biodiversitetsstrategi 2022-2050. Aftalen indeholder på den baggrund 7 konkrete indsatser, som parterne inkl. Københavns Kommune forpligter sig på at realisere, herunder indsatser for fremme af biodiversitet i arealdrift, byggeri og byudvikling samt indsatser vedr. vidensdeling og kommunikation om biodiversitet. Parterne vil sammen gøre status på partnerskabets resultater på et årligt partnerskabsmøde.

Københavns Kommune ejer ca. 25% af arealet inden for kommunegrænsen. De 20 grundejere ejer tilsammen ca. XX% [præcise tal skal tilrettes når vi kender hvem der indgår i aftalen, måske det bliver 20%] af arealet i København. Parterne råder således tilsammen over XX % af det samlede areal i København. Partnerskabsaftalen indgås via en fælles underskrift på FNs internationale biodiversitetsdag d. 22. maj.

[placeholder -

foto fra fælles
underskrift
indsættes
umiddelbart
efter d.22 maj]

Case: Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen

Som en del af beskæftigelsesindsatsen har Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen indgået et samarbejde med Teknik- og Miljøforvaltningen om nytteaktivering. Nytteaktivering er et redskab i beskæftigelsesindsatsen ligesom fx. virksomhedspraktik eller løntilskud.

Formålet med nytteindsats er, at man skal arbejde for sin ydelse ved at udføre en samfundsnyttig opgave i en offentlig virksomhed, fx. en kommune i op til 13 uger.

Indsatsen omfatter borgere, der bekæmper invasive arter og udfører naturpleje på kommunale arealer. Arbejdet omfatter kun opgaver, der ikke varetages af kommunens ordinære drift.

Indsatsen omfatter bekæmpelse af invasive arter som canadisk gyldenris og snebær, etablering af insekthoteller og kvasbunker, tynding i skovbryn, tilbageskæring af krat med henblik på at fremme lysåben natur, vandhulspleje m.v.

Case: Børne- og Ungdomsforvaltningen

Daginstitutioner og skolars udearealer har meget varierende kvalitet i forhold til biodiversitet. Og netop udearealerne har stor betydning for den daglige pædagogiske praksis med formidling af biodiversitet til børnene.

BUF understøtter den pædagogiske praksis med forløb på natur- og miljøskoler og undervisningsmaterialer, som fortrinsvist er finansieret af projektmidler. Endvidere arbejder BUF for at indtænke biodiversitet ved reovering af uderummene, i det omfang det er muligt inden for de givne økonomiske rammer til legepladsrenoveringer.

Med midler fra puljen til fremme af biodiversitet i kommunale byggeprojekter (Handleplansinitiativ 2.1), vil BUF arbejde for at indsamle viden og erfaringer om, hvordan biodiversitet kan indtænkes i den pædagogiske indretning af udearealerne. Indsigterne herfra skal efterfølgende indarbejdes i funktionsprogrammer. Der er derfor igangsat et arbejde for at styrke samarbejdet på tværs af fagteams i BUF med henblik på at øge samtænkningen af praktisk etablering med drift og pædagogisk praksis. Det skal styrke dannelse af børnene samt sikre bevarelse af den nyetablerede biodiversitet.

Bevarelse af den nyetablerede biodiversitet kræver ofte ændring af driften. Så i foråret efteruddannes en del af BUF's Gårdmandskorps i biodiversitet inden for anlægsgaget.

Case: Kultur- og Fritidsforvaltningen

I Kultur- og Fritidsforvaltningen arbejdes der med en bred vifte af initiativer indenfor biodiversitet. Både konkret i form af beplantning og som tematik for formidling og kulturelle arrangementer.

På udearealer ved f.eks. biblioteker, kulturhuse og idrætsanlæg er der etableret områder med hjemmehørende planter og blomster, der tiltrækker insekter og smådyr. Nogle steder er der tale om større områder, som f.eks. randområder på idrætsanlæg. Andre steder hvor udearealerne er mindre, f.eks. forpladser til kulturhuse, er der etableret mindre bede og opsat plantekasser.

Med udgangspunkt i kulturinstitutionerne afholdes der løbende arrangementer, workshops, foredrag, udstillinger og ture for både børn og voksne med fokus på natur og biodiversitet.

Biodiversitetsindsatserne bliver i høj grad til i samarbejde med andre aktører, lokaludvalg, foreninger og frivillige og danner samtidig ramme om etablering af nye fællesskaber.

Det forventes at flere medarbejdere, der arbejder med drift og pleje af grønne arealer i Kultur- og Fritidsforvaltningen, i 2024 vil gennemføre AMU-kursus i biodiversitet.

Case: Socialforvaltningen

Den Vilde Mission er en frivillig beskæftigelsesindsats for psykisk sårbare borgere på Botilbuddet Sundbygårdsvej og Røde Mellemvej, hvor borgere har fået mulighed for at skabe et fællesskab omkring udearealerne, som de med hjælp fra TeamOP i Borgercenter Handicap har fået forvandlet til en mere biodivers og social have.

Formålet med indsatsen er at skabe meningsfuld beskæftigelse og sætte fokus på biodiversitet for borgere og botilbud. Tilbuddet skal bidrage til at forbedre beboernes udeoplevelse og til byens generelle biodiversitet.

Botilbuddet oplever, som direkte konsekvens af initiativet, færre konflikter mellem borgerne, ligesom medarbejderne oplever reduceret konfliktniveau. Beboerne selv siger, at initiativet har givet dem noget at stå op til. Samtidig bidrager projektet til styrket fokus på understøttende initiativer, der giver en indirekte positiv effekt på klimaområdet.

Derudover etableres der i forbindelse med indsatsen både ny biodiversitet og fællesskaber omkring biodiversitet for de involverede borgere.

Case: Sundheds- og omsorgsforvaltningen

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har vedtaget en naturstrategi, som sætter retningen for, hvordan der arbejdes med natur i forvaltningens enheder. Derudover har forvaltningen et naturnetværk, hvor der udveksles erfaringer om naturens potentiale for sundhedsfremmende indsatser.

Som en central indsats driver Sundheds- og Omsorgsforvaltningen Terapihaven på Vestre Kirkegård. Haven er designet ud fra viden om, hvilke naturmiljøer og oplevelser stressramte foretrækker – og i respekt for kirkegårdens udtryk, kultur og natur. Terapihaven er indrettet med forskellige miljøer, der kan give inspiration til at finde ro, lade op og give hjernen en pause.

Derudover arbejdes med biodiversitet i forvaltningens nybyggerier og større renoveringer. For eksempel er der i De Gamles By gennemført mange mindre projekter med fokus på plads til både biodiversiteten og brugerne af området. Det omfatter tilgængelighed og sigtbarhed sammen med grøn klimasikring, plads til biodiversitet og leg, grønne facader, vandelementer samt spiselige planter. Et andet eksempel er beslutningen om at indføre en naturprofil på plejehjemmet Ryholtgård, som tvinger et hus med meget få og små udearealer, til at inddrage natur og biodiversitet på andre flader og i alle årets aktiviteter, hvor det overhovedet er muligt.

Case: Teknik- og Miljøforvaltningen

En af de vigtigste naturtyper i det danske landskab er lysåben natur, som i en Københavnsk sammenhæng især findes på Amager Fælled og i Utterslev Mose.

De lysåbne naturtyper har historisk været afgræsset og kræver i et moderne landskab pleje i form af afgræsning eller maskinel slåning for ikke at vokse til i krat. Afgræsning er – fra et biologisk synspunkt – at foretrække, da de store græssere udfylder en vigtig funktion i økosystemet ved at forhindre tilgroning og skabe nødvendige forstyrrelser og i tillæg hertil fjerne eller flytte rundt på næringsstoffer, så en kompleks og varieret flora fremmes.

Ved maskinel slåning er slåning med opsamling at foretrække, da bortskaffelsen af det afklippede materiale ligeledes gavner en kompleks og varieret flora, ligesom ophobning af afklippet materiale (førne) kan forhindre spiring af planter, som ønskes fremmet.

Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder derfor på at øge græsningen i kommunens store naturarealer. Således er der i 2024 indgået aftale med Gladsaxe Kommune om græsning i Utterslev Mose på tværs af kommunegrænser. Samtidigt arbejder Teknik- og Miljøforvaltningen på at øge den mængde af kommunale græsarealer, der plejes med slåning med opsamling af afklip, og har øget det samlede areal, der klippes med opsamling, fra ca. 110 ha i 2021 til ca. 143 ha i 2023.

